Līdzfinansē Eiropas Savienība
Nacionālais attīstības plāns 2027
Izglītības un zinātnes ministrija
Valsts izglītības attīstības aģentūra
Projekts Nr. 4.2.2.4/1/25/I/001 "Atbalsts izglītības kvalitātes attīstībai"

Monitoringa darbs par Vienotas skolas ieviešanas rezultātiem

5. klase

Monitoringa darba programma

2026./2027. m.g.

Saturs

1. Monitoringa darba mērķis un adresāts 2
2. Monitoringa darbu vērtēšanas saturs 2
2.1. Konteksts 3
2.2. Tekstpratības dimensijas 3
2.3. Izziņas darbības līmenis 4
3. Monitoringa darba uzbūve 4
4. Monitoringa darbā izmantotie uzdevumu veidi 4
5. Vērtēšanas kārtība un kritēriji 5
6. Palīglīdzekļi, kurus atļauts izmantot monitoringa darba laikā 6

1. Monitoringa darba mērķis un adresāts

2022. gada 29. septembrī Saeima pieņēma grozījumus Izglītības likumā un Vispārējās izglītības likumā, kas paredz pakāpenisku pāreju uz mācībām tikai latviešu valodā trīs gadu laikā. Saskaņā ar šiem grozījumiem no 2023. gada 1. septembra izglītības process tikai valsts valodā tika īstenots pirmsskolas izglītībā un pamatizglītības pakāpē 1., 4. un 7. klasē. No 2024. gada 1. septembra mācības tikai valsts valodā uzsāka 2., 5. un 8. klašu skolēni, bet no 2025. gada 1. septembra – arī 3., 6. un 9. klašu skolēni.

Vienotās skolas īstenošanas process tiek uzraudzīts, izmantojot profesionālo sarunu rezultātus (pašvaldību, izglītības iestāžu, Izglītības un zinātnes ministrijas un tās padotības iestāžu pārstāvju iesaisti), Izglītības kvalitātes valsts dienesta veikto izglītības iestāžu apmeklējumu datus, kā arī aptauju rezultātus.

Lai sniegtu pilnvērtīgu, pierādījumos balstītu informāciju par izglītības reformas ietekmi un nodrošinātu pamatu turpmākai izglītības politikas plānošanai, kā arī nepieciešamā atbalsta noteikšanai, tiek izstrādāti monitoringa darbi par Vienotas skolas ieviešanas rezultātiem. Monitoringa darba mērķis ir iegūt datus par to, kā Vienotās skolas ieviešana ietekmē skolēnu sniegumu mācību priekšmetos, īpaši skolēnu spēju iegūt informāciju no multimodāla teksta, šo informāciju izprast un analizēt, kā arī pārveidot, interpretēt un reflektēt latviešu valodā.

Monitoringa darba adresāts – 5. klases skolēni, kuri mācās izglītības iestādēs, kurās īsteno pāreju uz Vienotu skolu.

2. Monitoringa darbu vērtēšanas saturs

Monitoringa darba vērtēšanas saturs atbilst 6. klases mācību jomu standarta sasniedzamajiem rezultātiem, kas precizēti atbilstoši 5. klases mācību priekšmetu programmu paraugiem.

Monitoringa darbu saturu raksturo trīs kategorijās:

- Konteksts
- Tekstpratības dimensija[1]
- Izziņas darbības līmenis

Katru monitoringa darba testelementu raksturo noteikts konteksts, tekstpratības dimensija un izziņas darbības līmenis. Testelements ir uzdevums vai uzdevuma daļa, kas veidota, lai atbilstoši kritērijiem vērtētu kādu konkrētu snieguma aspektu.

[1] Dimensija ir skaidri nodalāma kritēriju kopa, kas raksturo kādu kompleksa snieguma (piem., pratības) aspektu.

2.1. Konteksts

Monitoringa darba saturs balstās mācību priekšmetu kontekstos (piem., latviešu valoda un literatūra, sociālās zinības, dabaszinības u.c.) un tiem specifiskos tekstos atbilstoši 6. klases mācību jomu standarta sasniedzamajiem rezultātiem, kas precizēti atbilstoši 5. klases mācību priekšmetu programmu paraugiem.

1. tabula. Konteksti un to īpatsvars monitoringa darbos

Konteksts	Īpatsvars (%)
Sociālās zinības	25 ± 5
Dabaszinības	25 ± 5
Latviešu valoda un literatūra	50 ± 5

2.2. Tekstpratības dimensijas

Plānotie sasniedzamie rezultāti ir apkopoti šādās tekstpratības dimensijās:

2.2.1. Multimodāla teksta apstrāde (Informācijas iegūšana no teksta)

Skolēns, strādājot ar tekstu, informāciju iegūst lasot. Lai saprastu tekstā iekļauto informāciju, skolēns tekstu izlasa, izmanto tematam atbilstošu vārdu krājumu, zināšanas un izpratni, kā arī dažāda veida stratēģijas, lai iegūtu informāciju.

2.2.2. Multimodāla teksta izpratne un analīze

Skolēns, strādājot ar tekstu, veido saites starp esošo pieredzi (zināmo) un tekstā saprasto informāciju. Spriežot skolēns izprot tekstu. Tas norisinās, darbinot kognitīvos rīkus – apstrādājot, t. sk. pārveidojot informāciju, veidojot sakarības, salīdzinot, pretstatot, klasificējot, izvērtējot u.c.

2.2.3. Multimodāla teksta interpretēšana un reflektēšana par to (Informācijas pārveidošana)

Iegūto un saprasto informāciju skolēns demonstrē dažādos veidos – vārdiski, ar simboliem, vizuāli, modeli u.c.

2. tabulā parādītas tekstpratības dimensijas, kuras aptver standartā noteikto mācību saturu un tiek vērtētas monitoringa darbā.

2. tabula. Tekstpratības dimensijas un to īpatsvars monitoringa darbos

Tekstpratības dimensija	Īpatsvars (%)
Multimodāla teksta apstrāde (Informācijas iegūšana no teksta)	30 ± 5
Multimodāla teksta izpratne un analīze	40 ± 5
Multimodāla teksta interpretēšana un reflektēšana	30 ± 5

2.3. Izziņas darbības līmenis

Testelementa izziņas darbības līmeņa noteikšanai monitoringa darbos tiek izmantota SOLO (angl. *Structure of Observed Learning Outcomes*) taksonomija. SOLO taksonomija ļauj raksturot skolēna domāšanas kompleksumu un atšķirt virspusēju un dziļu izpratni, analizējot testelementa nosacījumus un skolēna atbildi.

3. tabula. Izziņas darbības līmeņi un to īpatsvars monitoringa darbos

Izziņas darbības līmenis	Līmeņa apraksts	Īpatsvars (%)
I	Rīkojas ar vienu struktūrelementu tipveida situācijā.	20 ± 5
II	Rīkojas ar vairākiem savstarpēji nesaistītiem struktūrelementiem tipveida un arī mazāk zināmā situācijā.	50 ± 5
III un IV	Rīkojas ar vairākiem struktūrelementiem jaunā un starpdisciplinārā situācijā, saskatot un vispārinot kopsakarības.	30 ± 5

3. Monitoringa darba uzbūve

Monitoringa darbu veido viena daļa, kuras ilgums ir 60 minūtes. Monitoringa darbā kopā paredzēts iekļaut 15–20 testelementus, kuru kopējais punktu skaits ir 40–60. Monitoringa darbam ir viens variants.

4. Monitoringa darbā izmantotie uzdevumu veidi

Monitoringa darbā tiek izmantoti dažādi uzdevumu veidi, lai iegūtu daudzpusīgu informāciju par skolēnu sniegumu un novērtētu viņu zināšanas, prasmes un spēju tās lietot dažādās situācijās. Atšķirīgi atbildes sniegšanas veidi ļauj skolēniem demonstrēt savu sniegumu, gan izvēloties piedāvātās atbildes, gan patstāvīgi veidojot īsas vai

izvērstas atbildes. Uzdevuma veids pats par sevi nenosaka tā sarežģītību – dažādu veidu uzdevumi var prasīt atšķirīgu domāšanas dziļumu.

Monitoringa darbā izmantotie uzdevumu veidi

Uzdevuma veids		Raksturojums
Atbilžu izvēles	1. Vienas atbildes izvēle	Jāizvēlas viena pareizā vai atbilstošākā atbilde.
	2. Vairāku atbilžu izvēle	Jāatzīmē vairākas pareizās atbildes vai jānovērtē vairāki apgalvojumi.
	3. Savietošana un sakārtošana	Jāsavieto elementi vai jānosaka to pareizā secība.
Īsās veidotās atbildes	4. Īsā atbilde	Jāieraksta skaitlis, vārds, jēdziens, izteiksme vai īsa atbilde.
	5. Informācijas papildināšana	Jāpapildina tabula, shēma, teikums vai cits informācijas attēlojums.
Izvērstās veidotās atbildes	6. Risinājums, skaidrojums un pamatojums	Jāparāda risinājuma gaita, jāizskaidro sakarības, jāsecina vai jāpamato atbilde.
	7. Patstāvīgi veidojama atbilde	Jāveido teksts, zīmējums, modelis vai cits risinājums atbilstoši nosacījumiem.

Piezīme. Konkrētā monitoringa darbā var nebūt pārstāvēti visi tabulā norādītie uzdevumu veidi. Vienā uzdevumā var būt apvienoti vairāki atbildes sniegšanas veidi.

5. Vērtēšanas kārtība un kritēriji

Monitoringa darbs tiek vērtēts centralizēti. Monitoringa darba testelementi tiek vērtēti, izmantojot punktu vērtēšanas shēmu vai snieguma līmeņu aprakstu. Kopējais punktu skaits monitoringa darbā ir 30–40.

Skolēna snieguma rezultātus monitoringa darbā – iegūto punktu summu visā darbā attiecībā pret maksimāli iespējamo punktu skaitu – izsaka procentos.

Monitoringa darbā iegūtais vērtējums neietekmē skolēna gada vērtējumu.

Monitoringa darbā atbildi nevērtē, ja:

- ietverti cilvēka cieņu aizskaroši izteikumi;
- teksts nav izlasāms;
- ir vērojamas plaģiāta pazīmes.

6. Palīglīdzekļi, kurus atļauts izmantot monitoringa darba laikā

Darbs veicams ar tumši zilu vai melnu pildspalvu. Ja darbā nepieciešams izveidot zīmējumu (attēlu, diagrammu u.c.), tad skolēnam atļauts izmantot zīmuli.

Pie skolēniem un personām, kuras piedalās monitoringa darba nodrošināšanā, no brīža, kad viņiem ir pieejams monitoringa darba materiāls, līdz darba norises beigām nedrīkst atrasties planšetdators, piezīmjdators, viedtālrunis, viedpulkstenis, kā arī citi saziņas un informācijas apmaiņas līdzekļi, kas nav paredzēti monitoringa darbu norises laikā.

Monitoringa darba vadītājs nav latviešu valodas un literatūras priekšmeta skolotājs.